

politikai és szociális elemeinél fogva távol esik ez tőle; az ifjúság merőben ideális tényekkel foglalkozik, ne pedig napjaink problematikus bonyodalmaival. A mi őnt illeti, levelét szív szerint megírhatja, mert lelkese-
désének tárgya nem méltatlan. Izenetünk *állalimosságban* szól, nem *egyeseknek*. — **W. P.** Pozsony. Nézetünk szerint Hugo Viktor, Dickens és Jókai a világ legnagyobb regényírói. Nagyon jól teszi, ha rendre elolvastatja a világirodalom remekait: olvasásukkor úgy hatnak ezek, mint megannyi jó barát, később, mint megannyi édes emlék. — **Baradlai.** Felekezeti gyűlölséget csak érdekből vagy ostobaságból táplálhat valaki; ha érdekből: vágja vissza annak a valakinek. — **K. A.** Nagybánya. 1. *Altruista* az egoista ellentéte: önzetlen. 2. A *frivol* szóra nincs megfelelő magyar szó; frivol mindaz, mi a *komoly*nak ellenkezője. 3. A *sablón* szót a «Jelenkor» jó magyar egyenértékkel fordította: a «kaptán»-val; sablon-szerű — kaptaszerű, egykaptás. Valahogy össze ne cserélje a *kaptány*-nyal, mert az csapda-t, tört jelent! — **Gimnázista.** Olyan pályát ajánljunk, mely biztos megélést nyújt gond nélkül? Erre egy budapesti háromszoros haziúr pályáját ajánlhatjuk, mint legalkalmasabbat. — **N. B.** Sopron. Jókainak legutolsó műve a «Levente» című, rimtelen alexandrinusokban írt drámai költemény, melyet ez év márczius 15-én fognak

előadni a Nemzeti színházban. Állítólag a mester kíván-
sága értelmében könyvalakban nem fog megjelenni. —
B. M. Brassó. Tessék beküldeni. — **Weisz B.** Somló.
Ne küldjenek. — **V. J.** Temesvár. Nem volt tévedés.
Fiatalság, úgy látszik, még nem levelezett idegenek-
kel, mert stílusa igen furesa. Vámosy Mihály, a ref.
főgymnasium igazgatója szep. elején vonult nyugalomba.
Toldy E. Örülünk a jó bizonyítványodnak, derék fiú
vagy, de bizakodni még ne tanuld, mert könnyen
lepottyan az a bizakodás. Zoltán is jól tanuljon, mert
csak így lesznek derék emberek. — **Brichta M.** Az írás-
beli feladatokban. — **Előkészítő bizottság.** «Legyen
szíves kihirdetni b. lapjában, hogy alulírottak 10—15 éves
tanulók részére kört alapítottunk, melynek célja, hogy
a fővárosi tanulók szabad óráikat hasznosan és kedé-
lyesen tölthessék el és pedig gyakran tart a kör fel-
olvasásokat, ünnepélyeket, társasjátékokat, színi előadá-
sokat (sokszor jótékonycélnak) és a nyáron szabadba
kirándulásokat, gyakran hirdet a kör jutalommal díjazott
pályázatokat stb.» Tisztelt gyermekek! tudják-e, hogy
ilyetén kör alapítása a középiskolai rendtartás értelmé-
ben tilos? Mikor tehát figyelmüket erre felhívjuk,
egyben azt tanácsoljuk, hogy ünnepélyek, felolvasások,
színi előadások (sokszor jótékonycélnak) és pályázatok
helyett forgassák szabad idejükből könyveiket meg
játékaikat. — **A többi kérdésre** a jövő számban felelünk.

Könyvek a deákság számára.

Kiadta a FRANKLIN-TÁRSULAT Budapesten
kaphatók minden hazai könyvkereskedésben.

Képes családi játékönyv. 300-nál több mu-
lattató foglalkozás,
játék, talány és tréfa. Egybeszerde *Beniczky I.* Második
bővített kiadás. Ára kötve --- 2 frt.

Tartalom: Társas és személyjátékok; Véletlen-
ségi, összehasonlító és közvetítő játékok; Írásbeli játék;
Tréfas fogadások és találgatások; Jósolatok; Szt István napján;
Sylvester estjén; Kártyavetés; Jelbeszéd és névmajátékok;
Szám-talányok és feladatok; Mezféjések; Szembekötés-
dik és hünyő-dik; II. Játékok a szabadban: Labdázás; Golyó-
játékok; Futó- és fogó-játékok; Kereső és találgató játékok;
Ugró és szökő játékok; III. Játékok a szobában: Légművek;
Víz-művek; A kis erőművész és természettudós; Mulatságok
a büvészet köréből; Mulattató foglalkozások; Szám- és alak-
tani feladatok; Zalogosdik, nyelvgyakorlatok; Egyéb szoba-
játékok, stb., stb.

Életrajzok Plutarchosból. Görögül fordította
Szilasi Móricz. Sok
képpel. Ára --- 1 frt 60 kr., vászonkötésben 2 frt.

Tartalom: Lykurgos. Solon. Themistokles. Aristeides.
Kimon. Perikles. Nikias. Alkibiades. Lysandros. Agesilaos.
Pelopidas.

A szövegbe nyomott képek — ókori minták másolata — a
történelmi tanításnak életkétesen is jó szolgálatot tehetnek.

Shakespeare mesék. Irták *Lamb Károly* és *M.*
Bevezetéssel és Shakespeare
rövid életrajzával ellátta *Mihály József.* Átnézte *Volf*
György. Ára --- 2 frt. Kötve 2 frt 40 kr.

Lamb Shakespeare meséi Angolországban 80 év óta a serdülő
ifjúság legkedvesebb olvasmányát képezik. Középiskolai ifju-
ságunk különösen azon fokozaton, midőn a népmese és munda
olvasásából kiemelkedik és a remek irodalom műveibe kezd
elmélyedni (3—5. oszt.), nemes és minden tekintetben ajánlatos
olvasmányt nyerni bennök.

Nagy emberek. Irtá *Arago François.* Franciaából
fordította *Császár Károly* és *Kont*
Gyula. Ára --- 2 frt, vászonkötésben 2 frt 40 kr.

Tartalom: Carnot. — Monge. — Volta. — Ampère.
A háres szerzőnek, kit mint tudóst és írt egyaránt becsül a
művelt világ, jelen műveben középiskolánk felsőbb osztályai
számára (6—8. oszt.) adunk tanulságos és lélekemelő olvas-
mányt, melyből a jeles tudósoknak nemcsak tudományos mun-
kásságát megértve, hanem egyszerűsége jellemzőit s erkölcsi
fenségüket megbeszélve is szeretni tanulják.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMLÓJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt,
Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott
középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK :	SZERKESZTI	SZERKESZTŐSÉG :
Negyed évre... --- 1 frt 20 kr.	D: RUPP KORNÉL	Budapest, IX., Soroksári-u. 31.
Fél évre --- --- 2 frt 40 kr.	főgymnasiumi tanár.	KIADÓHIVATAL:
Egész évre --- --- 4 frt 80 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.	Budapest, IV., Egyetem-utca 4.
<i>Megjelenik minden vasárnap.</i>		<i>Kéziratokat nem adunk vissza.</i>

HÁROM SÍRHALOM.

A régi erdő pusztul, pusztul... Egymásután
dőlnek ki a hatalmas tölgyek és sudár fenyők, hogy
helyükön új hajtások, újonnan zsendülő rügyek
fakadjanak...

Az elmúlt esztendőben sokat örölt meg a szű,
sokat vitt el a kunyhó ablakán és kastély portáján
egyenlően kopogtató halál, mely előtt nincs érdem,
tekintély, születés, vagyon, s ebben a nagy, rémü-
letes egyenlőségben van valami vigasztaló, fel-
emelő, van a mi erőt ad a szenvedésre, bátorságot
a küzdelemre s reménységet a szebb jövőre.

S alighogy elkövetkezett az új esztendő, újra
máris három koporsó előtt állottunk, s mellettünk
gyászoltak a magyar költészet, a magyar tudományosság
és a jótékonyaság istenasszonyai.

Mert nem volt magyar ember, a kinek lelkébe
nem nyilatott belé valami fájdalom Pálffy Albert,
Sayous Ede és Mészáros Károly halálának hírére.
Egyikük sem volt genie, a ki szellemével világot
ront vagy teremt, szemük nem járta be egyetlen
villanással a föld és ég térségeit, de a maguk
kisebb körében, szűkösebb viszonyaikban hűségesen
teljesítették kötelességeiket, s mindegyikök
elmondhatta Vörösmartyval őseik porához térvén:

«Köszönjük, élet! áldomásodat,
Ez jó mulatság, férfi munka volt.»

Pálffy Albert halálát már ennek az évnek a szám-
lájára írhatjuk. (1820—1897). Ő még a régi Magyar-
ország embere volt, melynek utolsó napjait olyan
kiváló erővel rajzolta meg egyik regényében.

Az a csendes ember, a kiről mi fiatalok egy-egy
«szellemes» irodalmi tudósításban gúnyolva hal-
lottunk valamit, a forradalom legkiválóbb és leg-
elevenebb hírlapírója volt, kinek metsző gúnyjától

félt mindenki, s a ki ama lázas idők szenvedélytől
zsiromgó közszellemét a hírlapirodalom munkásai
közül a legjobban fejezte ki a köztársasági színe-
zetű *Márczius 15-ikében*. Elevenséget, könnyüség-
get, fordulatosságot a francziáktól tanult, a nélkül,
hogy hóbortjaikat is elsajátította volna. A szabad-
ságharez leveretése után börtönbe került, mint
annyi más, majd Budweisban ette meg azt a rakás
kenyeret, a melyet Isten számára ott elhintett.

Szépirodalmi munkássága ifjú korára és aggsá-
gára esik, erejének javát és tehetségének a színét
a hírlapirodalomnak szentelte, a melynek fejlődé-
sében nagy érdeme és része van neki. Mint regény-
író, báró Kemény nyomdokain iparkodott tovább
haladni, a nélkül azonban, hogy a halhatatlan mes-
tert akár lélektani erő, vagy jellemző korfestés
tekintetében megközelítené. Regényeinek tárgyait
ha a közelmúltból veszi, sokkal sikerültebbet alkot,
mint történelmi színű munkáiban. Az újabb iroda-
lomban és annak vásári zajában elszigetelten áll-
lott, de az irodalom története be fogja bizonyítani,
hogy Pálffy Albert több volt, mint a «Budapesti
Szemle regényírója», a mi különben csak addig
kicsinylés a modernnek előtt, míg maguk is be
nem jutnak.

A fejlődés folytonosságát kutató tudós Pálffy
Albert nevével meg fog állani s kegyelettel emlé-
kezik meg róla.

Pálffy Albert itthon hirdette a magyarság igéit,
Sayous Ede, a francia tudós külföldön szállt sikra
a balvélemények és ostoba előítéletek ellen. Abban
a korban, mikor bennünket csak úgy ismertek,
hogy «jogászen, betyáren und kanászen», mikor
a legsötétebb Afrika a Lajthán túl kezdődött, meg-
ismeri, megszereti Petőfit, s vele együtt népét.
Bántja, hogy azon nemzetről, melynek keblén egy

Petőfi megtermett, téves nézetek forogjanak s eljön közénk, megismeri nyelvünket, népünket, szokásainkat, s mindenekelőtt történelmünket, a melyet minél jobban megismert, annál jobban megszeretett bennünket. Munkái közül magyar fordításban is megjelent: *Magyarország egyetemes története, A magyar történet kétforrása* és *A mongolok belörése Magyarországra*, mindegyikben a dolgok mélyére látó, de mégis könnyed előadású történetíró mutatkozik.

Ott halt meg délen, Nizzában, a hol a természet örökkön él a halhatatlanság örök és változatlan jelképe gyanánt.

Az ádáz, létért való küzdelemnek torlódo és piszkos habjai *Mészáros Károlyig* nem hatottak el. Élő és világos bizonyítékként volt előttünk, hogy az önzetlenség és felebaráti szeretet még nem pusztult ki, ha ritka jelenséggé vált is. Tudomány, irodalom és művészet egyaránt érdekelte és egykép áldozott értük. A mint életében mindenütt a szenvedést és fájdalmat akarta csillapítani, úgy halála is fájdalom és szenvedés nélküli volt.

A három új sírdombra szűz hólepel borúl, melyet át-át tör az emlékezés szerény nefelejese és a dicsőség örök zöld babérja! *Kunfi Zsigmond.*

A "CYNTHIA" HAJÓTÖRÖTTJE.

Írták: Jules Verne és André Laurie.

Átdolgozta Gaal Mózes.

— Vanda is egészen nagy leány lett — jegyzé meg az anya büszkén. — Hátha még azt is tudnád, Erik, hogy ez a leány milyen okos, hogy tanul, mióta te elmentél. Most már ő az első az iskolában. Malárius mester azt mondta, hogy csak Vanda tudja őt kárpótolni miattad.

— A kedves, jó mester, alig várom, hogy megölelhessem őt! — mondá lelkesedve Erik. — És a mi Vandánk okos, tudós leány lett . . .

Vanda mélyen elpirult.

— Az ám — folytatá a dicséretet Kata asszony — orgonálni is tanult, énekelni is igen szépen tud. Malárius mester azt mondja, hogy neki van a legszebb hangja.

— Ej, ej! . . . Ennyi mindent tud az én testvércém! . . . No, holnap, remélem, gyönyörködni fogunk az énekében.

Aztán kérdezősködött a norvői dolgokról. A pajtásairól, az iskoláról, a halászat eredményéről és százfélé apróságról. Erik minden iránt érdeklődött. Ő maga pedig mesélt a maga életéből, a doktorról, Greta asszonyról és Kajsáról.

— No lám, szinte megfeledeztem róla, a doktor úr levelet küldött édes apámnak. Itt van . . . Nem tudom, mit ír benne; a doktor úr csak azt kötötte

a szívemre, hogy ügyeljek reá, mert rólam van benne szó.

Hersebom átvette a lepecsételt levelet, s maga elé az asztalra tette.

— Nos, édes apám, nem bontja fel? — kérde Erik.

— Nem — felelé a halász.

— De hiszen rólam van benne szó! — sürgeté a fiú.

— Az ám, csak hogy a levél nekem van címezve . . . Majd elolvasom később . . .

A norvég gyermekek tudnak engedelmesskedni. Eriknek nem volt több szava. Az asztaltól felkeltek; a három gyermek a tűzhely mellett a lóczára ült, s kezdtek beszélgetni, sok mindenfélét kérdeztek egymástól, s minduntalan ismételték azt, a mit már százszor elmondtak.

Kata asszony Vanda helyett leszedte az asztalt: most az egyszer hadd pihenjen a leány, örvendjen Eriknek . . .

Hersebom gazda, mint rendesen, pipára gyújtott és csöndesen pőfékelt . . . Majd elővette a doktor levelét, s végig betűzte. Aztán összehajtogatta és gondosan zsebre rakta. Egy árva szót sem szólott, sem jót, sem rosszat.

Egész este szólatlan volt.

Mint hogy egyébként is kevés beszédű vala, épenséggel nem tűnt fel senkinek az apa hallgatagsága.

Kata asszony is elvégezvén a dolgát, a gazda mellé ült, kérdezte, hogy mit irt a doktor úr, de a gazdából nem csalhatott ki egy árva szót sem. Így aztán Kata asszony is elkomolyodott, csaknem szomorú lett. A gyermekek is, minékutána kifáradtak a sok beszédben, elhallgattak. A szülők nyomott hangulata őket is megszállotta.

Egyszerre csak az ajtó előtt megcsendült a karácsonyi ének, üde gyermekhangok kara énekelte . . . Eriket jöttek üdvözölni egykori tanuló társai.

Nosza, behívták őket, megvendégelték, s a fiúk és leányok szíves szeretettel vették körül a stockholmi diákokat . . . Erik nagyon boldog volt, hozzájuk csatlakozott ő is, Vanda is, meg Ottó is; a szülők megengedték, csak arra figyelmeztették őket, hogy nagyon messzire ne távozzanak el.

A két öreg egyedül maradt otthon.

Kata asszony szorongó szívvel kérdezte a gazdától:

— A doktor úr megtudott valamit?

Hersebom elővette a zsebéből a levelet, szépen kitéregette, s hangosan kezdé olvasni . . . egyik-másik cifra szónál természetesen megakadt . . . csak úgy sillabizálta . . .

— Kedves Hersebom, — így szólott a levél — az alatt a két év alatt, hogy Erik házammal volt, napról-napra meglepett a tanulásban s minden egyébben való bámulatos előhaladásával. Éles esze, nagy szorgalma, derék és nemes szíve van a fiúnak. A szülők, kik benne fiokat vesztek el, méltán sirathatják nagy veszteségeket.

HATODIK FEJEZET.

Erik dönt a sorsa felett.

Másnap a halász az egész család jelenlétében így szólt Erikhez:

— Erik, a doktor úr levelében csakugyan rólad van szó. Azt írja a doktor úr, hogy becsületére váltál tanítódnak mindig és mindenütt. A doktor úr szeretné, ha tovább tanulnál, de ezt tőled teszi függővé. Neked kell sorsod felett döntened, vagy itt maradsz közöttünk Norvéban, a minthogy mi is szeretnők, vagy vissza mégy Stockholmba . . . Mielőtt határoznál, valami nagy titkot kell neked elmondanom . . . Mi ezt a titkot szívesen elhallgattuk volna, de hát nem lehet . . .

Ekkor Kata asszony zokogni kezdett, nem tudta tovább tartóztatni könyjeit. Megfogta Eriknek a kezét és szívére szoritotta . . .

Hersebom gazdának nagyon reszketett a hangja, a mint folytatá:

— Meg kell neked vallanunk, Erik, hogy te nekünk csak fogadott fiunk vagy . . . A tengerből fogtalak ki, fiam, . . . akkor te nem lehetél több nyolcz-kilenc hónaposnál . . . Isten látja lelkemet, mi neked ezt sohasem akartuk megmondani, úgy szerettünk mindig, mintha édes gyermekünk lettél volna . . . De hát Schwaryencrona doktor kívánja . . . Tudd meg tehát, hogy mit irt rólad a levélben!

Eriknek az arca halott-halvány lőn . . . Ottó és Vanda csodálkozva, megütődve kiáltottak fel. Aztán Erikhez mentek, s egyik jobbról, másik balról átkarolta őt. Erik kezébe vette a doktor levelét, s elejétől-végig olvasta.

Hersebom elmondta a fiúnak, hogy mit beszélt meg Schwaryencrona doktorral, mikor itt járt Norvéban, Kata asszony előszedte a ládából azokat a szép holmikát, melyekben Eriket a gazda a bölesöben találta . . . és a fiú nézte . . . nézte sokáig . . . A lelke messze kalandozott . . . Kereste az ismeretlen édes anyát, a kitől olyan hamar elszakadt . . . Vajjon él-e még vagy, régen meghalt már . . . ! Ha él, siratta-e őt sokáig, avagy elfeledte . . .

Fejét lehorgasztva eltűnődött hosszasan szegény fiú. Kata asszony szerető szavaira eszmélt fel.

— Erik, te mindig a mi gyermekünk maradsz! — mondá a jó lélek s aggódva nézett az elmélázó fiúra.

A fiú sorra nézte ezeket a derék, jó lelkű embereket: az anyát, a ki gyöngéd szeretettel gondját viselte, Hersebom gazdának egyszerű, becsületes arcát, Ottót, a ki igen meg volt hatva és a komoly, szomorú arcú Vandát . . . Kiolvasta az arcukból, hogy tele vannak kínzó aggodalommal . . . Mint egy csodás álom, úgy vonult el lelki zemei előtt az ő története . . . Látta a tenger hullámain ringó bölesőt, benne a kis csecsemőt . . . Az öreg halász kihúzza, haza viszi, a csecsemőt áldó szeretettel gondozzák, fölnevelik, saját nevüket adják az apátlan-anyátlan gyermeknek, nem szólnak egy szót sem arról, hogy nem édes gyer-

Hogy kik voltak ezek a szülők, aligha nyomukra jöhetünk. Megállapodásunk szerint megtettem minden lépést arra nézve, hogy Erik szülőit feltaláljam, hűsz angol és irlandi újságban tettem közzé, megbízam a puhatolózással egy ügynökséget, de mind ez ideig hasztalan volt minden fáradozásom.

A *Cynthia* név az angol tengerészetben nagyon általános, tizenhét angol hajónak ez a neve most is, a mint engem értesítettek. Nekem az a meggyőződésem, hogy Erik szülei irlandiak lehetnek, s ettől a meggyőződéstől nem térít el soha senki és semmi.

Arról természetesen nem tudtam meg semmit, hogy ez az irlandi család él-e még, s ha él, hol tartózkodik jelenleg.

A másik sajátságos körülmény az, hogy *Cynthia* nevű hajó szerencsétlenségéről, legalább abban az időtájban, mikor Eriket ön a tengerből kifogta — nem tudnak semmit a tengerészeti tudósítások. Két *Cynthia* nevű hajó eltűnt, de az egyik ezelőtt harminczkét esztendővel az *Indiaikon*, a másik ezelőtt tizennevez esztendővel *Portsmouth* közelében.

Ezekről azt kell következtetnünk, hogy Erik nem hajótörésnek az áldozata . . . kétségkívül szándékosan bízták a tenger habjaira . . . És e miatt lehetett minden fáradozásom sikertelen.

Alig hiszem, hogy valaha kiderüljön ez a titok, s hogy megtaláljuk a fiúnak a szüleit.

Igy hát nincs egyéb tenni valónk, mint tudatni a fiúval a dolgot. Ebben állapodtunk volt meg ezelőtt két évvel. Remélem, emlékezik meg erre a megállapodásra. Mondjon el neki mindent őszintén, s aztán bizza reá a választást. Elég nagy és elég okos fiú, határozhat a sorsa felett: vagy ott marad Norvéban, s lesz belőle halász, vagy folytatni kívánja tanulmányait, s visszatér Stockholmba, hol én továbbra is atyai szeretettel gondoskodom róla, s azon a pályán, melyet választ, kiképeztetem őt, mert ismétetlen megjegyzem, olyan észbeli tehetség, mint a minő a fiúé, parlagon hagyni isten ellen való vétek.

Vegyük ezt a dolgot komolyan fontolóra, beszélje meg érdemes és okos feleségével, kérjenek tanácsot Malárius mestertől is.

Őszinte jó kívánataimat adja át kedves feleségének és gyermekeinek. Mielőbbi választ várja

Schwaryencrona R. W.

Kata asszony könyezve hallgatta végig, s aztán szívszorongva kérdezé a gazdától, hogy mit szándékozik tenni.

— A dolog nagyon egyszerű: beszélék a fiúval. Erre aztán mind a ketten újra elhallgattak.

Éjjelen túl járt már az idő, mikor a gyermekek haza érkeztek. Csattogott az arcuk a pirosságtól, ragyogott a szemük az örömtől . . . A tűz köré telepedtek, s vidáman mesélték el, hogy merre jártak, s hogy fogadták őket . . .

A kandallóban pattogtak a hasábok . . . a vörös fény még sugárzóbbá tette arcukat.

mekük . . . és most, mikor tudtára adják, halálos rettegéssel várják, hogy ő mit mond rá, mintha az halálos ítéletök volna . . .

Ő, a jó fiú szívében túláradt az érzelem, két szeméből patakzott a könny; egész lénye felolvadt nagy, kimondhatatlan szeretetben. És megfogamzott lelkében a szent, a nagy elhatározás, hogy közöttük marad, megosztja sorsukat, s legalább némi részben vissza fizeti nekik jóságukat és szeretetüket.

— Anyám! — kiáltá reszkető ajakkal, — anyám, hát azt hiszik, hogy elhagyhatnám magukat most, a mikor mindent tudok . . . Irni fogunk a doktor urnak; megköszönjük az ő jóságát, de nem fogadom el; itt maradok Norvéban és halász lesz belőlem, mint a minő atyám és Ottó . . . Adjatok továbbra is egy kis helyet nekem a tűzhelyeteknél . . . Míg gyermek voltam, áldott kezeitekkel gondoztatok, öreg napjaitokra, hadd viselhessem én is a ti gondotokat! . . .

(Folyt. köv.)

A SZÍNPAD CSODÁI.

A világot jelentő deszkák az élet sokkal hatalmasabban lüktet, mint a közönségeseken. Ott nemcsak az események fejlenek rohamosan, nemcsak a személyek haladnak kétszerezett léptekkel az üdv vagy kárhoz felé, hanem a földöntúli s

Nagy sülyesztő fölszálló csoportozattal.

emberfölötti hatalmak is belekeverednek az események vezetésébe, s olykor egy-egy «deux ex machina» oldja meg az összebogozott csomót.

Persze, hogy ily emberfölötti lényeknek, a kiknek a tér nem akadály s csak úgy röpülnek át a világokon, s még a föld belsejéből is előtörnek olykor, a színpadon valóságos machinára, gépre van szükségük, hogy megjelenhessenek. Nem is gépre, hanem valóságos gépezetre. S e gépezetet rejtí magában a színháznak voltaképeni színpada, pódiuma. Itt vannak elrejtve a különféle sülyesztő és emelőgépek, az oldalfalak mozgatására szolgáló gépezet stb.

A mi különösen az utóbbit illeti, tudja minden színházlátogató, hogy az oldalkulisszák majdnem felvonásról felvonásra változnak, a hely kívánalma szerint, melyen a színdarab eseménye játszik. A különféle színházak nagysága szerint az oldalkulisszák száma is változó. Rendesen 5—8 ilyet szoktak alkalmazni, de vannak színházak 10 oldalkulisszával is. Mikor a felvonás végén a függöny legördül, s a színteret át kell alakítani, egyik főfeladat a gyorsaság, hogy a közönséget ne sokáig kelljen várakoztatni a másik felvonás megkezdéséig. S ezért, de azért is, hogy az oldalfalak pontosan álljanak, ez mindig gépezet segítségével történik.

Magán a színpadon vékony bemetszés van a padlón, melyen keresztül a kulisszák az alatt levő gépezettel összeköttetésben állanak s ott lent az úgynevezett kulisszakocsira helyezhetők. Ez vékony síneken gördül előre-hátra, s oda állítja a ráerősített álfalat, a hol épen szükség van rá. Persze a kerek kocsit a színpad alatt lévén, a közönség előtt eltakarva marad s csak a kiálló álfal látható.

Sokkal nagyobb azonban a gépmester feladata akkor, midőn a nyílt jelenetben, a közönség szemeláttára kell a színtérnek megváltoznia. P. o. midőn *Gounod «Fauszt»* operájában a színtér egy kietlen sziklatömbből egyszerre, mint egy varázsütésre, a pompa és fény lakává változik. Semmi sem sértené annyira az illuziót, mintha ilyenkor színházi szolgák jelennének meg a színpadon s ide-oda hordoznák a kulisszákat, míg nagy nehezen jól-rosszul készen lennének. Itt a gépezetnek kell ismét működni, még pedig teljesen zavartalanul, teljesen észrevétlenül. A működést már az előbbi, elhagyott sziklatáj készíti elő. Már annak színterében megvan az új, csak el van rejtve. Egy puszta szikla vagy tamarisk-bokor díszítménye mögött már ott van a jövő színnek díszítménye is, csak hogy amattól eltakarva. Csak el kell távolítani a sülyesztő-készülék által a régit, s láthatóvá válik az új. Sőt maguk a személyek is, a kik meglevenitik az új színtért, ott voltak már a régin is, csak hogy elbujva, eltakarva valamely szikla árnyékában, vagy a nyílt színpadon ugyan, de más ruhában, mely egyszerre letűnik róluk az alvilágba.

A világítás, mely ilyenkor egyes részleteket félhomályban hagy, a másik pillanat szükségéi

HAZÁMHOZ.

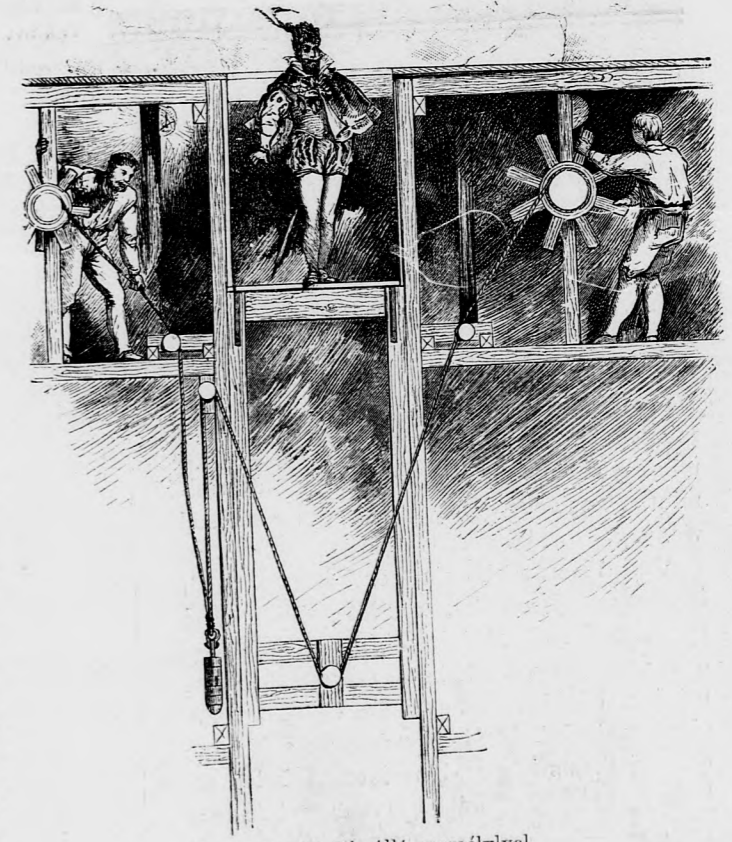
Hazám, te annyi vész dühétől vert hajó,
Sorsod bős tengerén viharba' hanykódó,
Elérsz-e egykor a nyugalmas révbe majd,
Vagy ádáz végzeted sötét örvénybe hajt?

Mióta rajtad él e pártos, büszke nép,
Örökkön zaklató harezok viszálya tép;
Vér hullá mindegyik röögödre s tört szivek
Virágos halmaid fokán hevertének . . .

Az Úr elé megyek: oltára zsámolyán
Imádkozván sírok miattad, én hazám,
Kit szidnak úntalan s gyűlölnék oly sokan
S kiért szenvedtek és meghaltak annyian.

Im, néked áldozom lelkem keserveit,
Küzdelmes életem vágyát, reményeit,
Nagy hőseid gyanánt, kik éltet s drága vért
Örömmel adtanak te megváltásodért!

Bán Aladár.

Kis sülyesztő fölszálló személyielyel.

szerint pedig ugyanezeket több fényvel látja el, szintén nem kis szerepet játszik arra, hogy a csalódás mentül nagyobb legyen s az átalakulás mentül jobban sikerüljön.

Egyes személyek is, annál inkább pedig egyes szellemek, melyek oly gyakran látogatják a színpadokat, gyakran kénytelenek hirtelen előtűnni, gyakran pedig ép oly hirtelenül el is enyészni. Ilyenkor lép jogaiba az emelő- és sülyesztőgép. Mikor egy-egy lovag, tündérisasszony vagy épen szellem van ellátva, melyek ilyenkor azonnal kimozdulnak helyükből s azután ismét lezáródnak.

Maga az eltűnés ugyancsak ezeken a helyeken történik. A kivágott deszkarész, mely közönségesen egészen szilárdul áll helyén, nagy könnyűséggel elmozdítható, a nyílás szabaddá lesz s el lehet rajta keresztül tűnni a szükség szerint.

Ujabbán többszörösen megpróbálták, hogy az egyes személyeket tükrövitések által jelenítsék meg. A nézőközönség által nem látható térben, fekete háttér előtt áll vagy mozog az illető személy s a láthatatlan tükrök alakját a színpadra vetítik, úgy, hogy a közönség azt véli, hogy magát a személyt látja maga előtt. (Szellemalakok). Azonban ez a mód sokkal nagyobb ügyességet kíván, mint a másik s ritkán sikerül egészen jól.

Az illuzió felköltésére nem esélyesebb szerepe van a *zsinórpaddlásnak*, mely a színpad fölött terül. Ott vannak a különböző függönyök, kinyílt a hátsó kárpitok, egy-egy terem mésszenyülő oszloposarnokot mutató perspektívájával, tájkép, felhő, tenger, ködhorulatok stb., melyeket az előfüggöny módjára eresztenek le és vonnak föl a szükség szerint. Azonfelül a színpad egész színterében függő hidak lógnak, hasonlóképpen a kőművesek felvonó hidjaihoz, melyeket magas házak falimunkáinál alkalmaznak. E hidakról irányítják a felső világítást, eresztik alá a szükséges függönyöket, intézik a repülést stb. A színpad tehát három főrésze oszlik. Egyik a tulajdonképen való színpad, mely a néző előtt tárva áll, s melyen a szereplők megjelennek. A másik a pódium, mely rendszeren ép oly mély, mint a milyen magas a színpad s mely néha 3—4 emeletre oszlik az alsó gépezetek minősége szerint. Harmadik a zsinórpaddlás, mely sokszor magasabb a színpadnál magánál. A színpad technikájának egyéb érdekes jelenségeiről, felvilágosító rajzok kíséretében legközelebb fogunk szólni.

Nansen utazása lábszánkón Grönlandon keresztül.

— Közli: Szivos Béla. —

Látogatás az eszkimóknál.

Az eszkimók öröme és csodálkozása. Különös vendéglátás a kunyhóban. A nagyszerű ritkaságok. A családtagok eredeti bemutatása. Az ajándék. Az eszkimók nem győzik magukat kibámolni.

Miután Nansenék jól kipihenték magukat, másnap útra kerekedtek, még pedig a partok mentén esónakban haladva, gondolván, hogy tán az eszkimó-falura is ráakadnak ott valahol, a mi szerfelett érdekesnek mutatkozott volna.

És csakugyan, a mint egy kanyarulatot elhagytak, egyszerre csak szemükbe tűntek az eszkimók kunyhói egy hegyoldalon. Az eszkimók is észrevették a közelgőket, a kikről az említett két fiatal azóta már bizonyára annyi csodálatos dolgot mesélt s az egész falu apraja-nagyja, lélekszakadva, szörnyű lármával kirohant a parti sziklákra, honnan majd elnyelték szemmel a közelgőket. Mások meg azt sem várhatták, míg Nansenék kikössenek, hanem esónakba ugrálva, nagy sebességgel elébük eveztek. Ez utóbbiak közt ott volt a két ismerős ifjú is, a kiken meglátszott a rendkívüli öröm, hogy az európaiakat ismét láthatják.

Az összecsendült eszkimók közt már előre ropant csodálkozást keltett az, a mint Nansenék két elébük szakadt nagy jégtáblát nem kerültek ki, hanem egyenesen nekijártak, mivel pedig a két tábla közti hézag nagyon keskeny volt, az evezőkkel szétolták azokat s úgy hatoltak a tiszta vízre keresztül.

Ilyesmit az eszkimók lehetetlennek tartottak volna, mert hiszen az ő apró bőresónakjaikat bizony össze is morzsolta volna a jégtábla, ők tehát az ilyen úszó jeget egyszerűen ki szokták kerülni. De mikor látták az európaiak miveletét, ez már minden képzeletüket felülmúlta s valamennyien, mintegy vezényszóra, rettentő bögsben törtek ki, mintha egyszerre egy egész tehén-esorda elbődült volna.

A mint Nansenék egész közel értek a parthoz, hogy már teljesen jól voltak láthatók az összesereglett eszkimók, férfiak, nők, gyermekek, megint elkezdtek nagy csodálkozásukban tehén-esorda módjára bögni, a minek aztán vége-hossza nem akart szakadni. Majd odarohantak a Nansenék esónakjaihoz s húszan-harminczan is belekapaszkodtak egybe, úgy húzták ki nagy örömmel a partra, miközben szakadatlanul kacagtak, kiabál-

tak, ezzel akarván kimutatni, hogy nagyon örülnek a ritka látogatásnak.

A partra szállott európaiakat aztán sűrű csoportokban körülvették, szakadatlan bámulva azoknak minden mozdulatát, s fogdosva, tapogatva ruháikat tetőtől-talpig s mikor eközben egy-egy különösebb gombra, vagy egyéb olyasmire akadtak, a mi nagyobb mértékben megnyerte tetszésüket, el nem mulasztották örömeiket és csodálkozásukat, a már ismert tehénbögszel kijelenteni.

A nagy ünnepeltetés miatt alig birtak utasaink a bámuló tömeg közt előre hatolni, a két lapp meg szemmel láthatólag szepegett ezek közt a különös vademberek közt, a mint ők az eszkimókat neveztek.

Végre nagy nehezen egy kunyhó elébe vergődtek, mely a legnagyobbak közé tartozott s a melynek belsejéből barátságos tűzvilág pislogott ki. Itt a gazda elébük állott s mindenféle módon mutogatta, hogy lépjenek be, nagyon szívesen látja őket.

Nansenék maguk is kíváncsiak voltak az eszkimó-kunyhók belsejét megismerni, azért nem sokat kérték magukat, hanem a szíves házi gazda rendkívüli örömeire csakugyan beléjtek az alacsony bejáró nyíláson.

A mint bejutottak, rettentő orrtekerő bűz fogadta őket, olyan erős égett halzsír szag, hogy eleinte majd meghátráltak tőle. Igen, mert az eszkimó éjjel-nappal halzsírt éget egy vagy két nagy köedényben. Ez adja a világosságot és meleget a kunyhónak, ennél süt-főz és szárítkozik; az neki a kályhája és lámpája egyaránt. Hogy aztán ez nemcsak szagot, hanem füstöt és gőzt is terjeszt eleget, azt el lehet gondolni.

A kedves vendégeket aztán nagy tisztességgel leültették egy-egy ócska ládára, a mit a tenger sodrott partjaira s becses zsákmányként onnan halásztak ki valamikor. Maguk a házbeliék és a nagyszámmal becsődülő atyafiság pedig letelepedtek szanaszét a kunyhóban kitergetett fókabőrökre s nagy lelki gyönyörűséggel onnan bámulták vendégeiket és mosolyogtak, kacagtak, beszéltek, magyaráztak szakadatlan, hogy mit: ki tudná megmondani? Elég az hozzá, hogy ők tökéletesen boldogoknak és szerencésnek látszottak, hogy ilyen nevezetes vendégekre tehettek szert.

A legfuresább azonban az volt a dologban, hogy az eszkimók, melegnek találván a kunyhó belsejét, mindenféle legkisebb szegyenkedés vagy habozás nélkül egymásután levetkőztek anyaszült meztelenre s csak épen a csipőiken hagytak meg egy kis

keskeny köteléket. És pedig ezt egyaránt megtették férfiak, asszonyok, lányok, gyerekek, aztán így kényelembe tevén magukat, kedélyesen nekiheveredtek. Egy fiatal anya meg a mint levetkőzött, meztelenül hanyatt fekvő csecsemője felé hajolt le s négykézláb úgy szoptatta azt.

Némely eszkimó-sátorban több család is lakik, de mindeniknek külön halzsíros lámpája van, a melyben tatar gyanánt száraz mohot égetnek. Erre aztán az asszonyoknak a kötelessége gondolni, azok élesztgetik, tisztogatják, piszkálják a tatart, hogy lehetőleg jól égjen.

Mikor már az eszkimók meglehetősen elteltek vendégeik bámulásával, akkor apránként a maguk becses dolgait is elkezdtek mutogatni, hogy azokkal dicsekedhessenek. De milyenek voltak ezek a megcsodálni való ritkaságok! Egy vén asszony valami erszényfélért keresett elő, a miből egész kegyelettel kikotorászott egy szivarvéget s azt látható büszkeséggel mutogatta az európaiaknak. Fogalma sem volt róla, hogy mi lehetett az, hanem mivel olyat ők még sohasem láttak, az egész falu rendkívüli becsben tartotta a jámbor szivarvéget, a mit valami ezethalász dobhatott valamikor egy jégtáblára, melyen eddig elúszott s ott az eszkimók megtalálván, most esoda gyanánt őrzik.

A mint a vénasszony becses kincsét megmutatta, féltékenyen megint gondosan elrejtette azt, hogy valakinek a körméhez ne ragadjon, hej, mert bizonyára nem kevesen áhítottak az után a falu lakosai közül és sokan is irigyelheték érte szerencsés birtokosát.

Egy ember meg egy kést, egy valóságos vaskést mutatott nagy dicsekedéssel, a melyre szintoly tiszteletteljes áhitattal tekintettek az eszkimók, mint elébb a szivarvégre.

Ezzel a két tárggyal aztán ki is volt merítve a nevezetességek sorozata s egyéb mutatni és dicsekedni való nem akadt.

Most aztán a házi gazda a családja tagjait akarta az európaiakkal megismertetni, a mit a következő eredeti módon kísértett meg: megölelt egy kövér asszonyt, azt akarván vele kifejezni, hogy ez a felesége, aztán mindketten szeretetteljes mosolygással tekintettek néhány ott ácsorgó pufók gyerekekre, a mi megint azt akarta jelenteni, hogy ezek az ő gyerekeik. Majd azzal is dicsekedni kívánt a gazda, hogy milyen jó feleségtartó ember ő, miért is végigcsattogtatta tenyerével a felesége hátát, itt-ott belesípelt a husába, mutatva az európaiaknak, hogy lám, milyen szép kövér az ő felesége!

Midőn egy darabig így ment a multság a kunyhóban, egyszer csak kiment az egyik idősebb eszkimó és nemsokára visszatért egy nagy esomó összegombolyított fókabőr-szíjjal, esendesen leült, azután a szíjat pontosan kimérve, hat egyenlő részre osztotta s mindenik európainak a markába nyomott egy-egy darabot, azután szívesen mosolyogva nézett hol egyikre, hol másikra, kíváncsian vizsgálva, hogy ugyan mennyire örülnek azok a szíjnak?

Kiment egy másik, harmadik és negyedik eszkimó is s mindenik fókaszíjjal tért vissza, a mivel az európaiaknak kedveskedtek, azon módon, mint az első tette volt.

Nansenék eleinte nem tudták mire vélni a dolgot, míg utóbb megértették, hogy ez bizony ajándék akar lenni, hogy tehát kedvét ne szegjék e szegény jószívű embereknek, ők is elkezdtek a szíjra mosolyogni, tudtul akarván ez által adni, hogy az ajándéknak örülnek, a mi az eszkimóknak csakugyan kimondhatatlan jól esett, mert most már nemcsak mosolyogtak, hanem torkuk szakadtából kacagtak is s e perezen a világ legboldogabb embereinek látszottak.

Miután a kunyhóban ilyenformán jól elidőztek Nansenék, egyszer végét szakították a látogatásnak s esónakjaik felé indultak, hogy azokról holmijaikat leszedve, valami alkalmas helyen sátorot üssenek s majdan éjjeli nyugodalomra hajtsák fejüket.

Az eszkimók azonban nyomon követték őket s a mint észre vették szándékukat, a legnagyobb buzgósággal teljes erejükből segítettek mindent, a mit csak tudtak. Közben szörnyen megbámultak minden holmit, a mi a esónakokból egymásután előkerült, s minden lépten-nyomon lehetett hallani azt a különös, tehénbögs-féle lármát, a mivel az eszkimó legmélyebb bámulatát szokta kifejezni.

Legjobban megtetszetek azonban nekik a fényes bádog-dobozok, a mikbe az élelmiszerek el voltak csomagolva. A mint ezeket megpillantották az eszkimók, csodálkozásuk hatalmas bögsében törtek ki. Aztán kézzel-kézre adták s minden részben nagy szeretettel végigtapogatták, simogatták a dobozokat.

Nagy tetszésben részesült előttük az európaiak kis sátora is, melynek alkatrészei szintén a esónakokból kerültek elő. De majd megint nem tudtak hova lenni elragadtatásukban, midőn rakodás közben az egyik lapp iramszarvas-bőrből készült ködmöne kezükbe került. Miféle állat bőréből

A CZILINDER PRÓBA.

észülhetett az? Ez volt a nagy kérdés előttük, a mit meg nem bírtak fejteni; nem foka, nem jegesmedve, sem róka, sem kutya, mi lehet hát? Mert ők más állatnak hírét sem hallották s az iramszarvas is teljesen ismeretlen volt előttük, mert Grönlandnak ezen a részén az sincs. Hiába mutogatta nekik Baltó a fejére helyezett ujjával, hogy a bőr szarvastól származott, az eszkimók csak nem értették meg s az érdekes ködmön mivolta felől nyilván még maig is teljes homályban vannak szegények.

A mint Nansenék sátrukat felütötték s vacsorához ültek, megint újból kezdődött a csodálkozás egy falat be nem mehetett úgy senki szájába, hogy a körül álló eszkimók végig ne kísérték volna szemekkel annak egész útját. Szerették volna utasaink őket megkínálni, de hát nagyon sokan voltak s így meg kellett nekik elégedniök a nézessel.

Midőn az európaiak vacsora után a lefekvéshez készülődtek, az eszkimók még akkor sem akartak távozni, rendületlen érdeklődéssel néztek minden mozdulatot. Különösen örültek pedig annak, midőn Nansenék a hálósákba belebújtak. Ekkor az eszkimók öröme, csodálkozása a legmagasabb fokra hágott s kacagtak úgy, hogy majd egymásra dőltek. Midőn aztán az európaiak a sátor ajtaját behúzták, hogy többé nem lehetett belátni, akkor az eszkimók végre nagynehezen eltávoztak s kunyhóikba haza szállingóztak, bizonyára még éjjel is arról a sok csodaszép dolgról álmodozva, a mi-ben ma annyi sok részük volt.

Az éjszaka esendesen folyt le, hanem már kora reggel talpon voltak az eszkimók s mind Nansenék sátra körül gyülekeztek s roppant kíváncsisággal várták, hogy mikor kelnek már azok valahára fel. Végre nem állhatták a dicsőséget, egy kicsit félre tolták a sátor ajtaját s nagy vigyorogva egymásután ott kukucskáltak be: vajon mit csinálhatnak a különös jövevények.

Mikor aztán ezek akarva, nem akarva kibújtak a hálósákból s öltözködni kezdtek, nosza lett nagy riadalom és örvendezés az eszkimók közt, minden mozdulatát rendkívüli érdeklődéssel kísérték az európaiaknak s megbámúltak mindent, a mit csak lehetett, szívök egész teljességéből. A mint egyik vagy másik valami ruhadarabot öltött magára, minduntalan megújultak azok a tehénbögéshez hasonló tetszésnyilvánítások, de különösen el voltak ragadtatva, a mint a Kristiansen pitykés övét megpillantották; itt már határt nem ismert bámulatok, s a csodálatos jószágot vala-

mennyinek sorra kellett tapogatni. Sőt mikor már egészen felöltözve kiállott Kristiansen a sátor ajtajába, egy elkésett eszkimó, a ki csak a többiektől hallotta a remek pitykés öv létezését, minden ezeremónia nélkül felhajtotta a Kristiansen felső ruháját, hogy megnézhesse annak az annyira magasztalt jószágnak az ő minéműségét.

(Folyt. köv.)

A CZILINDER-PRÓBA.

Képünkhoz.

Egy derék fiatal művésztől mutatunk be ezúttal egy életképet, azt, melylyel legelőször vonta magára szép tehetsége a figyelmet.

Vidám népjelenet ez nevető alakokkal. A batus zsidó egy falusi szobában kirakta bagáziáját. Kínálja a portékát, adja olesón, akár pénzért, akár cserében más holmiért. Egy sarjú legénynek megtetszik valami — egy czilinder. Ledobja kalapját, fejébe csapja a kürtökalapot, állásba vágja magát, a makrapipát hetykén szoritja a fogai közé. Mintha mondaná: nézzétek csak, városi gavallér vagyok. Lobogós ingújjban, pitykés mellényben, gatyaszárban, meztláb — hát bizony csakugyan mulatós látni a legényt. A magyar nép úgy sem szereti a czilinder-kalapot. A legény arcán is látszik, hogy meg akarja csúfolni azt a kérdezte: végig fej van benne? Kacznak is rajta. Az öreg anyóka ott a böleső mellett a kezét is összezsapja: jaj, milyen maskara!

Az a két vászonceléd aligha nem ahhoz a gondolathoz nevet, hogy: így bizony nem kellenél nekem, Peti. Egy kis lány pedig valósággal meg van ijedve, mintha a mumust látná. A háttérben az ajtónál is van néző és nevető nép. Csak a zsidó marad meg a maga üzleti vénájában, szeles mozdulatokkal erősíti: mintha csak kendre szabták volna.

A különböző derült arc, a czilinderes legény jól kiváló alakja, a vidámságnak egyik személyről a másikra áradása a festménynek ama tartalmas benső tulajdonságai közé tartoznak, melyeket Bihari későbbi festményein is megkaptunk, s melyek a tárgy megválasztásában, előadásában a művész fejlődésével együtt haladnak tovább és igen biztatólag szólnak jövője mellett.

Bihari a legifjabb generációhoz tartozik. Nagyváradról való, ott kezdett először festgetni, minden rendszeres festészeti útbaigazítás nélkül. Majd Budapestre jött, a hol még azonban pár év előtt sem volt meg az a művészeti élet, melynek közepette buzdulni és tanulni lehetett volna. Szerencsére egy tehetős ismerőse érdeklődött a fiatal ember jövője iránt, lehetővé tette neki, hogy Párisba mehessen. Itt kezdett rendszeresebben tanulni és itt festette a czilinder-próbát.

KERÉNYI FRIGYES.

A *Tanulók Lapja* számára írta Gál Rezső.

Mindezekkel szemben Kerényi *magának* dalol, a saját szívének gyönyörűségére. Maga bevallja, hogy dala szégyenlős, nem mer szerteszállni. Ígénei sem nagyok. Ha majdan, midőn megelégedetten töltött élet után teste átadatott az örök nyugalomnak, lelke az örök világosságnak, ha homlokára *«ember ő és honfi, írva leszen»*, csak akkor sóhajtsanak fel egyszer-egyszer kegyeletből, ha dalát hallják: «Ki ezt dalolta, hejh, ki tudja, merre van!» E mellett célt is tűz ki költészetének, a mely ezél azonban alárendeltté válik nála. Rajta is fog a kor szelleme, őt is áthatja az a felfogás, hogy a költőknek kell a nemzetet munkára szólítaniok. De erre nincs elég ereje. Maga sokszor föllekesedik és lelkesedése igazán megható: de nem egyszeremind magával ragadó. Hiszen megmondja ő igaz igyekezettel és őszinte ügybuzgalommal, hogy «nekünk kell a nemzetavaszt dal közt üdvözlenünk: zendüljön meg hatalmasan szívrazó énekünk», hanem aztán, mikor csakugyan itt a lelkesedés helye és ideje, csak átmegy ismét abba a lágy, olvadó hangba, mely egész lyrájának fő jellemvonása. És ekkor ismét csak azt hangoztatja, hogy csak maga élvezi költészetét. Virágos kerthez hasonlítja ifjúságát, melyben az érzemények képezik a virágokat; de az, mi életet varázsol a kertbe: a madársereg, az a költészet. Tehát érzeménye és a költészet foglalják el belső világát, de ezek nem szétválasztva, hanem együtt jelennek meg: érzeményeiben rejlik költészet és költészetében jutnak kifejezésre érzeményei: a szerelem, honszeretet és barátság.

Vonzalma ideális vonzalom. Amolyan platói sóvárgás, mely elérhetetlen ideál után tör, oly ideál után, mely nem a köznapi való, hanem a fellengő képzelet szüleménye. Kerényi a nő eszményét mintegy együtt képzele a költészet műsámájával, mindkettő közös feladatának tartja a lantos boldogítását. A vonzalom szerinte nem közönséges, mindennapi földi érzelem: erkölcsi magasság, fenség és első sorban alítat jellemzik azt, sőt Kerényi egyenesen kimondja: «Imádkozás a tiszta szerelem.» Föl tudja fogni egyszeremind ennek gyöngédségét és szentségét is, és mindkettőnek kifejezést ad, midőn a vonzalmat *«lángyan csengő estharang»*-nak mondja. A *nő* a teremtés koronája, kit Isten a legszebb erények-

kel áldott meg és a legszebb hivatással: férfit boldogítani. Maga is a nőnél keresi jutalmát. Elgondolkozik mi ellensúlyozhatná a költői pályát töviseit; ki a legméltóbb arra, hogy koszorút fonjon a költő homloka köré. És végre is azt kívánja:

Jöjj, ölelj meg liljomkarjaidal,
És a dalnok koszorúja kész.

Iparkodik is a nő hálájára érdemes lenni: az ő bájait zengi, az ő magasztosságát hirdeti:

... Csak lepke dalnokparipám,
Megpihenő, hol ékes hölgy szerelme,
Mint teljes rózsa, elborúl reám.

És itt megjegyezhetjük azt is, hogy Kerényi csalódott vonzalmában, csalódott legalább abban az értelemben, hogy azt, kihez szíve vonzódott, nem nyerte meg nőül, habár rokonérzését teljes mértékben bírta. Erre enged következtetni egyik költeménye is, melyben elkeseredetten emlékezik meg ábrándjáról:

Szerelem dobog fel énekében
És dalának szép visszhang felett.
A leányka lesütött szemében
Titkos estén pár könyűre lett:
Dús arához gazdag vót keresnek,
Holdvilág a koldús énekesnek!

De szíve csakhamar megnyugszik csalódásában: kiengesztelődött, gyengéd, melázó hangon emlékezik meg volt biveről, többek közt legszebb dalainak egyikében, mely tulajdonképpen nem is egy költemény, hanem egész csoportozat: a «Szép időből» eziműben. Leírja e költeményben szenvedése történetét. Szíve, mint minden ifjú szív, vonzalomra gyűlött. Vonzalmának tárgya egy hölgy volt, hölgy, «a minőket Isten alkot, hogy helyette boldogítsanak». De szent érzelme nem vezetett célhoz; a sors elszakította attól, kit magáévá tenni törekedett. Csak költészet szívével segélyével szállhatott az imádott nő közelébe és boldognak érezte magát, ha bájairól csak énekelhetett. És telik-múlik az idő, és a leány immáron asszony lesz, férj és gyermekek boldogítója. De a költő nem átkozza ezért, még csak nem is rosszalja tettét: reá nézve marad az, a mi volt: «szellemvirág», melyen nem fog az idő vasfoga, «melyet nyár meg nem éget, tél be nem havaz». És zengi továbbra is erényeit, zengi honszerelmét, hogy utat nyisson ezek számára hona többi leányainak szívéhez is. Ekként találkozik nála a vonzalom és a honszeretet, az emberi szív leggyöngédebb és legfenségebb érzelme.

E körülménynek jele más alkalmakkor is nyilatkozik. Szívesen tér ugyan vissza meg vissza a nőhöz, de sokáig nem időz nála: felijed pillanatnyi elmerengéséből, lelkiismeretének szava megszólal:

Pillanatra elmerengve
Boldogságidon,
Elfelejtem, mily beteg még
Szívem és a hon.

És ekkor — mihelyt a hazáról szól — elváltozik arca. A homlok, melyen előbb nyíltan hönolt a nyugodt megelégedettség, most redőkbe gyűl; húrjain a lantnak, mely enyelgve zengett dicsőséget a szerelemnek, komor hang rezdül meg. Nem mintha erőteljes, zordon fenségével magával ragadó vagy fájdalmas hangjával megható dalokban zengené a hazát, hanem az ő lelke is hat a kor válságos szelleme — annál is inkább, minthogy ő maga is élénk részt vett azokban a mozgalmakban, melyeket a pesti ifjúság rendezett, ő is tagja volt a tízek társaságának és mint ilyen, a márczius 15-iki eseményekben a vezérszerepet játszóik közé tartozott — és e válságos hangulat teszi őt is magába vonulóvá, elmélkedővé. Mint Kisfaludy Károly és Vörösmarty óta csaknem minden költőnk, úgy ő is bizik a jövőben. Az ő dalaiban sem látjuk már azt az ostorozó, heves hangot, melyet Berzsenyi oly sikeresen alkalmazott és azt az elmélázó, kesergő, lemondó hangulatot, mely Köleseynek lelkét tartá fogva. Reményt énekel ő is, és ha nem is oly biztos és erőteljes hangon, mint a minón a «Szózat» ihletett költője jósolta nemzetének, hogy eljön még «egy jobb kor, mely után buzgó imádság epedez százezrek ajakán», legalább épen oly őszintén és egyszerűen, nemes hévvel fejezi ki bizalmát. Öröm dobogtatja szívét, midőn nemzetének ébredésekor elmondhatja:

A nemzetek nagy tengerén
Hajót indulni látok én,
Bizton, hatalmasan . . .

Egy jobb idő harangja szól.
És népe, mely oly álmos volt,
A munkatérre gyűlt.

Kerényi hazafias költészetében bizonyos fokozatos haladást vehetünk észre, mely fokozatosság a hang hevében nyilatkozik. Annak a kornak már-már kitörőfélben levő forradalmi szelleme bizonyos lázas nyugtalansággal borította el a kedélyeket; két évtized alatt két évszázaddal rohattunk előre. Csodálatos egy kor volt az. Esmék

születtek, melyeknél nagyobb diadal az emberi szellem nem aratott. És ez eszmeóriások, mint bős hullámok rohantak végig a megvéndett Európán, elsodorva mindent, mi az árnak ellenállott. És ez az áramlat mind magasabb és magasabb körbe ragadja a mi költőnket is, körökbe, melyeknek levegője tűz, gyorsan terjedő, majdan az egész végtelen mindenséget ellepő lángfolyam.

Midőn Kerényi a haza bölcsének, Deák Ferencnek megtiszteltetésekor látja, mint hódol az egész nemzethez, mint egy személy a nagy férfiúnak: a magasztos jelenet egyelőre csak szerény hitet és bizalmat önt szívébe. Midőn feje fölött lobog a nemzetiszín zászló, a mely alatt dicsőség küzdeni, öröm meghalni — a jövő sokat részesített e dicsőségben, ez örömben! — reménye már oly mély gyökeret ver, mint a minő mély bizalommal küldi az ájtatos ember a mindenség Urához hő fohászát. Mély megilletődésének kifejezést is ad egyik szép költeményében:

Mint kápolnában állok itt,
Hazám, zászlód alatt,
A hármás szín felszentelén,
Mélyen lelkekre hat.

Ezekkel szemben már egészen erőteljes hang szólal meg «Körének» című költeményében, hol, mint számos más költőnk is, a múlt kiváló eseményei búzdító voltának felemlítésével ösztönöz tetterre és kiváló munkásságra. Még fokozottabb hevülés tűnik ki azon soraiból, melyekben villámot kér Istentől arra, ki nem érti meg az idők intő szózatát; ugyanekkor folyamodik első ízben a gúnyhoz is, ezt is alkalmas eszköznek tartván a serkentésre. Majd Bérangernek eszméje ragadja meg figyelmét, s hosszan elgondolkozik azon, a nemzetére úgy ráillő soron: «Tant le peuple est infortuné!» («Ily nagy nép boldogtalan!») — És mint Petőfi, úgy ő is dalával óhajtja vigasztalni a nyomort, midőn e szózatot intézi a Kárpátok bérczeinek lakóihoz:

Regényes bérczek szenvedő lakói!
Nem szórhatok közetek aranyát;
De merre szív van s boldogabbak élnek,
Elszórom e dalt és fájdalomamat
S ti boldogabbak, majd ha könyörültök
S örömhanggokkal jönek a szelek . . .
Megáld az inség, hogy a Kárpátokhoz
A részvét karján fölvezettelek!

A szabadság eszméjéért való lelkesedésében mellétekintetek nem hatnak reá: a szabadságot önmagáért imádja. Ez a felfogás tükröződik vissza Petőfinél is, ki a küzdelemmel nemcsak nemzete

szabadságát óhajtja kivívni, hanem a diadalra vivő zászlókon a «világszabadság» igéjét kívánja látni. Ennek a gondolatnak ad kifejezést örökéletű rhapsódiája e soraiban:

Ha majd minden rabszolga nép
Jármát megúnva síkra lép,
Pirosló arczezal és piros zászlókkal,
És a zászlókon eme szent jelszóval:
«Világszabadság!» —
S ezt elharsogják,
Elharsogják kelettől nyugatig
És a zsarnokság velök megütközik:
Ott essem el én,
A harcz mezején. . .

(Folyt. köv.)

IRODALOM.

(Donászy Ferencz: Rejtélyek a történelemből. Elbeszélések, számos képpel. — Athenæum kiadása. 350 lap. — Ara 3 frt 50 kr.)

Az ifjúsági irodalom terén jóhangzású név a Donászyé; több derék munkával szerzett már reá érdemeket s ez az új könyve is méltán sorakozhatik a többiek mellé. A testes, sűrű nyomású kötetből a letűnt idők daliás magyar világa érdekes képekben domborul ki az ifjú olvasó lelki szemei előtt. Nem az iskolákban tanult történelmet ereszt fel híg lére, nem a csaták és királyok ismeretes históriája körében mozog, de bevezet a régi udvarházakba, ősmagyar családeletet mutat s így mélyebb betekintést nyújt az elmúlt korokba, sőt e kötetében még e magánéletnek is inkább egy oldalára szorítkozik: az emberi szellemnek egy sajátos eltévelyedését mutatja be különféle mese kapcsán, megismertet az akkor oly népszerű titkos tudománnyal: a bölcsenek kövenc keresésével, az aranyesimálással, alchymiával.

Ez alól csak az első elbeszélés tesz kivételt. Ebben «A győri érczakas» címmel a híres törökverő Pálffy Miklós grófnak egyik legnagyobb diadálát, Győr városa megvételeét beszéli el elejétől végig érdekfeszítő mese keretében, melyben csak annyi a rejtély, hogy a nagy torony érczakasa a vár megvétele alkalmával tényleg megszólal. (Legalább így áll a históriában s Donászy is így állítja.) Szerettük volna, ha e rendkívül vonzó elbeszélésbe beleveszi azt a szintén történeti mozzanatot is, mikor a vár kikémlése után az elfogott Pálffy börtönéből kiszökik s egy lélekvesztőn kel át a Dunán; ez a motívum t. i. azért is érdekes, mert a lélekvesztő csónak mai napig megvan és Vöröskő várában, a Pálffyak ősi székhelyén kegyelettel őrzik.

A másik elbeszélés a «Bölcsenek köve», a féktelen dőlőfűéstönkrement nemes Drághfy Lőrincz históriája II. Lajos korából. Lőrincz úr nagyralátó terveket sző s megkopott czimerét Andor fiának fényes hazasságával akarja ismét ragyogóvá tenni, a fiú azonban egy polgári származású, vagyontalan ötvösmester leányát veszi nőül, mire atyja kitagadja, azután sötét lélekkel belemerül a kincszerzés utolsó kísérletébe, a kísértetes alchymiába. Minden kotyvasztéka jól sikerül s már-már czélnál van, midőn az utolsó kelléknek — egy magát önként feláldozó ember vérének — megszerzése miatt fia jelentkezik nála, hogy ő kész a halálra, csak nyomorba jutott családján segítsen. Az istentelen eszelekedetet megakadályozza a nádor

közbelépése s minden jóra fordul, kivéve Mardochai izmaelitának sorsát, a kit egyszer Drághfy megkorbácsolt s ezért bosszút lihegve rossz szelleme lesz az apának. Ez a kötetben lévő sok hihetetlen dolgok között a legvilágosabb, legérthetőbb és legtöbb írói ügyességgel megirt elbeszélés.

Zavarosabb már a «Kincses vessző» című, két egymással versengő bányász-család története, melyet a középkori babonában híres kincses vessző (vagyis kincsrejtő helyet megmutató vessző) kapcsol egybe. Mesés, csodás elemekkel átszőtt történet, de élénken, szemléletes részletezéssel van elmondva.

Utolsó s a kötet leghosszabb darabja az «Arany salamandra», melyben a titokzatos, rejtelmes jelenségek már szinte a spiritizmusba csapnak át, olyan térre, a hol felnőttek sem ismerik ki magukat, hát még gyermekek. Az adeptsnak erős akarattal messziről való elhívása, hogy Bornemissa ciztálja Josét Spanyolországból, ennek rémes álomképei, a tűzben megjelenő leány stb. Donászynek nem kis képzelő erejéről tesznek tanúságot, de ifjúsági olvasmányok nem valók, nem mintha erkölcsileg hibáztatnók, de mert pusztán rémképeket állít az olvasó elé magyarázat nélkül, a mit ha a gyermek elhisz is baj, ha nem hisz is baj.

E kifogásokkal szemben adózzunk a szerzőnek elismeréssel sok kiváló tulajdonságáért. Megjegyzéseink amúgy sem tuczatirónak szólnak, hanem komoly, készült, tehetséges embernek, a kit még e kis hibáktól is mentnek szeretnénk látni. Előadásmódjában nincs semmi alpáthos, semmi «hazapuffogatás», nem tart untalan erkölcsi prédikációkat, mint ifjúsági íróink nagyrésze, hanem mesél szép folyékony nyelven, sok tudással s nem csekély előadóképességgel. A történetek középkori színezete, a benne szereplő vaderélyű emberek, mintaszerű hősök élénken lépnek élénk; mese-szövevénye pedig oly fényes oldala, hogy e tekintetben ifjúsági irodalmunkban páratlanul áll.

Ez a kiváló ügyesség az előbb említett tulajdonságokkal kapcsolatban Donászyt első sorban az ifjúsági irodalom terére utalja. Maradjon is meg e pályán tovább, ne esbítettassa magát e csendes berekből az általános belletrisztika zajgó országútjára; szabadabb itt a tér, halásabb a hallgatóság. dr.—y.

VEGYESEK.

Krónika.

- Február 16. 1886. Tárkányi Béla +.
 « 17. 1809. Beöthy Zsigmond szül.
 « 18. 1890. Andrássy Gyula gróf +.
 « 19. 1825. Jókai Mór szül.
 « — 1867. István főherceg, az utolsó magyar nádor +.
 « 20. 1790. II. József halála.
 « 22. 1712. Szül. Bod Péter történetíró.
 « 23. 1440. Hunyady Mátyás király szül.
 « 24. 1645. I. Rákóczy Ferencz szül.
 « 1750. Révay Miklós nyelvész szül.
 « 1836. Berzsenyi Dániel +.
 « 1817. Nagy Imre költő szül.
 « 26. 1876. Tóth Ede népszínműíró +.
 « 27. 1865. Jósika Miklós báró +.
 « 28. 1866. Gaál József +.

A Vörösmarty-szoborra a löcsei főreáliskolai ifjúság gyűjtéséből 11 frt 8 krt kaptunk, mely összeget főt. Pintér Kálmán kegyesr. tanár úrnak, a katolikus-kör alelnökének azonnal kézbesítettük.

A Kisfaludy-társaság nagygyűlése február első vasárnapján folyt le az Akadémia nagytermében, melyet fényes irói társaság és nagyszámú hölgyközönség töltött meg. Fenn, a karzaton pedig fej fej mellett állt a főváros középiskolájának ifjúsága, nemcsak a nagyobbak, hanem egészen apró deákok is, kik mindannyian lelkesedtek, éljeneztek és tapsoltak. Az ünnepélyt Gyulai Pál nyitotta meg, elmondván mindig eseményszámba menő beszédeinek egyikét, mely most a hírlapok tárczaírodalmának túltengése ellen irányult. «Az író becsülje meg tollát, ha azt kívánja, hogy az utókor és a közönség is megbecsülje. Elődeink, azok a nagytehetségű és hatású férfiak, kik társaságunkat alapították, sanyarú körülmények közt nőttek föl és mégis mily nyomot hagytak. Ne feledjük el, a mit Kölcsey e század elején mondott író társasainak: «Nem vigasztalhatjuk, hevíthetjük-e a köztünk hanyatlót azzal, a mit Apollon mondott a trójai hősöknek: Nem tudnátok-e oly férfiak lenni, a kik a sorsnak ellenére is győzelmet vegyettek?» Adja Isten, hogy Kölcsey lelkesülése sohasem aludjék ki szívében!» Ezután Beöthy Zsolt főtítkár számolt be a társulat esztendői tevékenységéről és gyarapodásáról, felolvastván az ujonnan belépett alapító tagokat. Ezek közt örömmel hallottuk a *Jászberényi és szentesi* főgymnásimokat, meg a *székesfehérvári* főgymnásium önképzőkörét említeni. Új rendes tagja a társaság *Bárony* Istvánt, a jeles elbeszélőt, a természetnek avatott rajzolóját választotta. Az előadói emelvényre most *Rákosi Jenő* lépett, ki *Ars poetica* czímen olvasott föl nagyhatású, stanzákban írt szatíráit. Utána *Somló Sándor* olvasta föl *Vadnay Károly* emlékbeszédét Szigligeti Edeerről, a kinek arcképét a társulat megfestette. Beöthy Zsolt *Vargha Gyulának* «Országháza» czímű ódáját szavalta el, mire *Herczegh Ferencnek* egy rendkívül finoman és hangulatosan megírt elbeszélése következett «Vérszerződés» czímen. Végül a pályázatok eredményéről számolt be a főtítkár. Csak egy díjat adtak ki, Lukács Krisztinaiét, *A muzikus familiája* regénynek. Szerzője ismeretlen név, *Szabó Ferencz*, a ki polgári iskolai tanár Nagyszentmiklóson de ez a név ismertté fog válni. *Referens.*

A sport kinövésai a tanuló ifjúságnál. A sport játékokon kívül még káros következményekkel is járhat. Eltekintve esetleges sérülésektől, a training az, mely az ifjúságot egyfelől a tanulástól elvonja, másrészt a szív tulságos megerőltetése folytán annak komoly megbetegedését vonhatja maga után. Az utolsó években nem egyszer történt, hogy tanulók, kik bizonyos sportban kitűntek, mint tagok fölvetelt nyertek valamely sportegyesületben. Már pedig az iskolai rendtartás értelmében középiskolai tanuló semminemű nyilvános egyesület tagja nem lehet. A sportegyesületek kerestek is oly fiatal tagokat, kiknek fölvetelével és későbbi győzelmük révén dícsőség hármlott az egyesületre. Kaptak is ilyen tanulókat, kiknek ismét ambíciójuk volt, hogy a sportegyesület kedvelt tagjai lehessenek. Ezen minőségükben nemcsak az egyesület versenyében vettek részt, hanem a társas vacsoráin is, a hol procal libris Bachusnak áldoztak. Ha azután a győztesek az iskolába jönnek érmeikkel a zsebükben — mert ott azokat fölüzniök nem szabad, akkor általános irigységet keltenek osztálytársaik körében, a kik társuk győzelméről az újságból eleve értesültek. E dícsőségnek most vége, mert a tanügyi kormány, nagyon helyesen, a tanulóknak egyesületi versenyen való közreműködését, sőt egyesületbe való belépését is szigorúan tiltotta.

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

Az egri kath. főgymnásium «Vitkovics»-köre január 23-án tartotta IX. rendes gyűlését, melyen főt. dr. Frances Norbert, tankerületi főigazgató úr is jelen volt. Mindenekelőtt a múlt gyűlés jegyzőkönyvét olvasta fel a h. főjegyző, mely kisebb hibák kijavítása után hitelesített. A tankerületi főigazgató úr megrövidítvén a gyűlés programját, csak néhány számot óhajtott abból meghallgatni. Először néhány mű bírálatát hallgatta végig; első sorban Goethe «Hermann és Dorothea» VIII. énekének verses fordítását bírálták Kovács Gyula és Bálint Sándor VII. oszt. tanulók. Szerzője Sir Gábor VIII. o. t. Azután «A meggyőzés és megindítás eszközei a szónoki beszédben» czímű művet bírálták Beniczky György és Encsy Kálmán VIII. oszt. tanulók. Szerzője Kovács Gyula VII. o. t. Encsy Kálmán szavalta Gabányi «A tót táncmester» czímű monológját. Majd Keeskés Imre V. oszt. tan. szavalta Tóth Kálmán «A lengyel anya» czímű költeményét. Ekkor a tank. főigazgató úr lelkes beszédet intézett a körhöz. Beszéde végeztével főt. Maczke Valér tanár, elnök úrnak a legőszintébb elismerését nyilvánította fáradozásaiért a kör érdekében s azután eltávozott az ülésből. A főigazgató úr eltávozása után a gyűlés tovább folytatódott. «Dalaidhoz» cz. verses művet bírálták Izsák László VI. és Guba Jenő VII. oszt. tanulók; a bírálok mindketten elvetik a művet. Ezután az «Est» cz. verset bírálták Kriskó László VI. és Kriston Ferencz VII. oszt. tanulók. Szerzője Sir Gábor VIII. o. t. Majd Petőfi «Vajda Péter halálára» cz. költeményének fejtegetését bírálták Szibert Gyula VI. és Otterhalik Dezső VII. o. tan.; mindketten elfogadják, szerzője Sir Gábor VIII. o. t. Azután «Néhány szó Vörösmarty hazafias költesztéről» cz. művet bírálták Bálint Sándor VII. és Encsy Kálmán VIII. o. tan.; mindketten elfogadják, szerzője Sir Gábor VIII. oszt. tan. Majd «A csatlós» cz. verses elbeszélést bírálták Szokolay Lajos VII. és Horváth Géza VIII. o. tan. Szerzője Kovács Gyula VII. o. t. Majd «A vén banya», fordítás Turgenyev vázlatán után, cz. dolgozatot bírálták Schwarz István és Perlaky Elemér VIII. o. tanulók; szerzője Guba Jenő VII. o. t. Kriston Ferencz szavalta Petőfi «Egy gondolat bánt engemet» cz. rapzódiaját. Kálnoky István VII. o. t. szavalta Kovács Gyula VII. o. t. «Hazatérés» cz. költeményét. Marossi Izidor VI. o. t. szavalta Zsoldos Sándor «Az orvos tévedt» cz. versét. Ezután a titkári, majd a pénztári jelentés következett; végül Ujhelyi János VII. oszt. tan. indítványozta, hogy Sir Gábor VIII. oszt. tan. a kör jegyzőkönyvi dícséretben részesítse buzgó munkálkodásáért. A kör az indítványt egyhangulag elfogadta. (K. G.)

A szentesi m. kir. állami főgymnásium «Horváth Mihály»-önképzőköre január 23-án tartotta IX. r. gyűlését, mely a következő program szerint folyt le: A pályaművek bírálatára kiküldött bizottságok jelentései. «Az ügyetlen udvarló» és «Az én segédjegyző barátom» czímű elbeszélések közül az elsőt elismerésben, a másodikat dícséretben részesíti a kör; az utóbbi szerzője Purjesz Lajos VII. o. t. «Huzzátok meg a harangot csendesen» és a «Piroska» cz. költemények érdemfoka elismerés; a «Ballada» czímű: tudomásvétel. «A csikós», «A drótos tót», «A pásztor» és «Az alföldi lakodalom» cz. leírások plágiumok, szerző a jegyzőkönyvi megrovásban részesítve, a körből kitiltatott. «A karácsony» és «A halász kunyhó» tudomásul vétetnek. Az «Egy nyári vihar» cz. leírás és a «Törökverő Pistike» czímű költemény tárgyalása

a jövő gyűlésre halasztatnak el. A titkár indítványára dr. Berecz Sándor tanár úrnak az «Erdély» czímű folyóirat egy évi számának átengedéseért a kör jegyzőkönyvi köszönetet mond. (R. A.)

A h.-m.-vásárhelyi ev. ref. főgymn. «Petőfi»-önképzőköre január hó 23-án Petőfi emlékünnepélyt rendezett, melynek műsora a következő volt: 1. Nvítány. «Petőfi emlék» Anspitz Jenőtől, előadta a főgymn. zenekar. 2. Megnyitó beszéd. Tartotta dr. Imre Lajos felügyelő tanár úr. 3. «Petőfi emlékére». Alkalmi költemény, írta Messinger Manó VIII. o. tan., szavalta Weisz Arthur VIII. o. t. 4. «Emlékbeszéd Petőfi felett». Irta **, felolvasta Nagy Ákos VIII. o. t. 5. Népdal-egyveleg. Előadta a főgymn. énekkar. 6. «Petőfi a Hortobágyon». Melodráma. Szövegét írta Váradi Antal, zenéjét szerzette Kun László, szavalta Weisz Arthur VIII. o. t., kísérték Bakay Lajos VIII. o. tan.; hegedűn Kovács Géza VIII. o. t.; czimbalmon Halni Jenő III. o. t. 7. Részlet Petőfi «Helység kalapácsa» czímű elbeszélő költeményéből, szavalta Palócz Imre VIII. oszt. tan. 9. «Petőfi Sándor hazafias költesztete». Értekezés, írta és felolvasta Bakay Lajos VIII. o. tan. 9. Népdal-egyveleg. Előadta a főgymn. zenekar.

A nagyváradai prem. főgymnásium «Eötvös»-önképzőköre január hó 29-én tartotta meg XIII. r. képzőgyűlést a következő tárgysorozattal: 1. «Erdőben» cz. költemény bírálatának ellen- és felülbírálata. Szerzője Mold Béla VII. o. t. 2. «Egy golyó» czímű eredeti költemény bírálata. Az első bíraló Deutsch Sándor VIII. o. t. a műveit elveti. 3. Paul Bourget «Simone» czímű szépprózája, fordította és felolvasta Berkovits Rezső VII. o. t. A bíraló Deutsch Sándor a fordítást elfogadta. 4. Gondolatok (eredetiek és átírottak) cz. mű. Szerzője Missuray Agoston VII. o. t. 5. «Nézd meg a pirosló...» cz. eredeti költemény. Bírálják Szabadhegyi Ernő és Stein Mór VIII. o. tan. és Taróczy Béla VII. o. t. papnövendék. 6. «Erkölcsi mondások görög classicusokból» czímű mű bírálata. Szerzője Molnár János. 8. A «Jó és rossz ember» cz. költemény ellen- és felülbírálata. A művet a bíralók elvetették. (F.)

A budapesti II. ker. felső kereskedelmi iskola «Verseghy»-önképzőköre január 23-án tartotta meg dr. Nagy Lajos tanár vezetése mellett VI. rendes gyűlést. A napirend a következő volt: 1. Doleschal József jegyző f. oszt. tan. felolvasta a jegyzőkönyvet. 2. «Álom», «Ideilom» és «En sem tudom», írta és felolvasta Pollák Jenő k. o. 3. «Kitették a holttestet az udvarra», énekelte Nittinger Aladár f. oszt. tan. 4. «Ah! élni, élni; mily édes, mi szép!», ellenbíralta Doleschal József, a költeményt felülbíralatra kivette Brensic Károly k. o. 5. «Rab asszony» Kis Józseftől, szavalta Woigt Gyula k. o. 6. «Kovács Pista», bíralta Orova Odön f. oszt. tan., szerzője Edelstein A. k. o. 7. «Vándor legény» Petőfi Sándortól, szavalta Kovács János k. o. 8. «Teteure hívás» Arany J.-tól, szavalta Jakopovics Árpád k. o. 9. «Szondi sírja», bíralta Holecstein M. k. o. 10. «Néhány szó a francia forradalom eszméiről», bíralta Gundel János f. oszt. tan., szerzője Doleschal József f. o. t. A kör 20 frcos pályadíjat tűzött ki egy értekezésre, melynek czíme «Petőfi szabadságszeretete» (H. J.)

A nagykovácsi ev. ref. főgymnásium jan. 29-iki gyűlésének programja a következő volt: 1. A múlt gyűlés jegyzőkönyvét hitelesítették. 2. Szabó Balázs VI. o. t. szavalta «Mikess»-t Lévai Józseftől. 3. Titkár felolvasta a «Viharban» cz. művet bíralatával együtt. 4. Balla Kálmán VI. oszt. tan. szavalta Bajza József «Szolnok mellett» cz. költeményét. 5. Molnár Balázs

VII. o. t. megtartotta felolvasását «A francziás iskola megindítói» czímmel. 6. Mandel J. VI. o. t. szavalta a «Nemzeti dal»-t Petőfitől. 7. A márczius 15-iki díszgyűlés programja megállapítása után a gyűlés véget ért. (T. S.)

A halasi gymnasium önképzőköri rendes gyűlésének tárgya: 1. Márczius 15-iki ünnepély rendezése. 2. Szabad előadás, tartotta Megyeres VIII. oszt. tan. 3. «Nóta», bíralta Biber VIII. és Pleszkán VII. o. t., szerzője Lőrinczy K. VII. o. t. 4. Huberth L. VIII. o. t. szavalatát bíralta Böhm VIII. oszt. tan. 5. Rúth L. VIII. o. t. szavalatát bíralta Szücs L. VIII. oszt. tan. 6. «Egy festő története», bir. Dér S. VIII. és Gaál L. VII. o. t. 7. «Sóhaj», bir. Megyeres VIII. és Rúth VII. o. tan. Szerzője Böhm J. VIII. o. tan. 8. Szücs L. VIII. o. t. szavalatát bir. Huberth L. VIII. oszt. tan. 9. Lőrinczy L. VII. o. t. szavalatát bíralta Boosor László VII. oszt. tan. 10. Alelnök felolvasta Papp D. főtítkár lemondását és kilépését. Elintézés alatt áll.

A losonczi állami tanítóképző-intézet «Gönczy»-köre 1898. január hó 23-án tartotta VII. pedagógiai gyűlést a következő programmal: 1. A múlt gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása. 2. Hegedüs Gyula IV. éves növ. által készített «A jó ismertetése» czímű tanítási tervezet és bíralatát felolvasta Hetscher Kálmán IV. éves növ. 3. «Mily tulajdonságokkal kell egy jó tanítónak bírnia?», értekezés, felolvasta és megbíralta Dévay József III. éves növ. Szerzője Mihalik József IV. éves növ. 4. Indítvány Walkóber János III. éves növ.-től. (M. O.)

Váratlan vakáció. A szolnoki magy. kir. állami főgymnásiumban az előadásokat f. hó 3-án bizonytalan időre beszüntették, mert váratlanul nagyobb mértékben járványos betegség ütött ki az intézet növendékei között. (W. J.)

FEJTÖRŐ.

Rovatvezető: Csiszár József.

Számítási kérdés:

1. Melyik az a szám, mely ugyanannyival kisebb 91-nél, mint a mennyivel 91 nagyobb e szám négyzeténél? 2. Állítsd fel azon vegyes másodfokú egyenletet, melynek két gyöke

$$x_1 = \frac{1+2\sqrt{3}}{2} \text{ és } x_2 = \frac{1-2\sqrt{3}}{2}$$

(G. K.)

Földrajzi kérdés:

Melyik szigete az az Atlanti oceánnak, melynek csak partjai lakhatók, belseje zordon jeges hegység, számos vulkánnal? Melyek nevezetesebb vulkánjai? Mi a fővárosa? (K. J.)

Történelmi kérdés:

Mikor és kik kötötték a nagyváradi békét? Hány ezikkől állott a béke feltétele s mit tartalmazott? A békét ki és mikor erősítette meg?

Természetrizai kérdés:

Melyik uszó madár az, melynek színe, fekete szárnytollai fehérek, csőre piros, hazája Ausztrália? (K. J.)

Képrejtvény.

Megfejtési határidő február 20.

Az 5. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számtani kérdés: 1. $x(x-3) = 20$; $x(x-3) = 8 \cdot 5$, tehát $x=8$. 2. $4x + 10y = 92$, miből $x = 23 - 5y$ és $y^2 = 2u$, tehát négyféleképp lehet fizetni: 18, 13, 8 és 3 négy krajczáróst és ennek megfelelően 2, 4, 6 és 8 tízkrajczáróst. Földrajzi kérdés: Ravenna. Pipin frank király a pápának ajándékozta 754-ben. Történelmi kérdés: Masséna André, Rivoli és Eszlingen hercege. Zürich mellett győzedelmeskedett az oroszokon. Az angolok ellen Portugáliában szerencsétlenül harcolt. XVIII. Lajos alatt párt volt. Természettudományi kérdés: Mátyás madár vagy cserszajkó. (Garrulus glandarius.) Képrejtvény: Lehel kürtje.

Helyesen megfejtették: Szerlemhegyi Béla, Reisz Lipót, Binét Menyhért, Böhm Gyula, Köhegyi Andor, Emeneth György, Tonelli Sándor, Fábiani József és Gáspár, Wechsler József, Freund Géza, Dada, András, Meer Ernő, Lichtenstern Béla, Trummer Árpád, Kocsis Mihály, Pappszász Tamás, Kokesch Sándor, Halasi Pál, Farkas Tivadar, Balogh Imre, Rosenberg Ignác, Berrár Mihály, Terray Lajos, Orlovsky József, Halmay Béla, Mayer Lajos, Erődi Tihamér, Rosenberg Albert, Pethő Emil, Bergl István, Staindl Mátyás, Hodács Agost, Kukuberger Henrik, Szathmáry Zoltán, Gretznacher Jenő, Telegdi R. Jenő, Maláricsik György, Fritsch Vilmos és Kálman, Pataky Lajos, Lusztig József, Pirger Károly, Tarsay Gyula, Ecsy József, Scheer József, Mück Guidó, Stiefelmayer Károly, Kutlik Félix, Leinveber György, Pickermayer Jenő, Bárdos Brunó, Rodowitz Vilibald, ifj. Csiky Kálmán, Wittmer János, Vámosi Nagy István, Kazy János, Fiedler Kálmán, Kirchner Gyula, Giezey Lajos, Bogdán Ernő, Gayer Gyula, Mencer Mihály, Stein Pál, Korn Aladár, Bujnák Pál, Rutsek Agoston, Keviczky Lajos, Mertán János, Gránitz Géza, Péter Antal, Lászlóffy Béla, Hanos Kornél, Weiller Vilmos, Andrásy Károly, Szécskay Árpád és Dezső, Vissi Ferencz, Denk Gusztáv, Slákovics Gergely, Horacek Andor, Lisznai Pál, Schultz Armin, Zindauer Ferencz, Kachelmann Oszkár, Téry Ferencz, Bankó Emil, Stern Béla, Varró Endre, Eleőd Zoltán, Bakofen Mór, Gombár István, Hübner János, Osztián Kálmán, Gerstlauer Albert, Rottenstein Gyula, Muntján Emil, Kurecz Ede, Lengyel Béla, Klein Rezső, Simonyi István, Scheffer Imre és Emil, Weiszkopf Rezső, Farmasy Antal, Molnár Lajos, Knübel Rudolf, Kelemen, Veiler Lajos, Almásy József, Bohrandt Lajos, Spitzer Pál, Horn Félix, Bogdán Ernő, Zoharek Ödön, Trammer Samu, Bodánszky Pál, Wessely Imre, Pavlanszky Ede, Keresztszegi Sándor, Szabadfy Kornél, Pavlanszky Ede, Keresztszegi Sándor, Goldberger Ödön, Acs Albert, Makovics Imre, Szabó Béla, Vad Lajos, Magyarasérvits Leontin, Glück József, Blum Rezső, Némethy Béla, Reif Béla, Jakab János, Kumenschein Henrik, Pálmai testvérek, Piszár Antal, Szauter István, Strázsa Andor, Deáky Lajos, Karl Ernő, Dörfler Nándor, Salzer Ignác, Riesz Kornél, Popper Ábrahám, Gárdonyi Ernő, Havas Gyula, Wollner Ernő, Schmid Károly, Deutsch Dezső, Groedl Arthur, Kovács Lajos, Török Pál, Jerzsabek István, Weinberger Lajos, Szentes Kornél, Höchel Gyula, Tassy B. László, Bleier Géza, Acs Albert, Reichenhaller Kálmán, Durmits József, Wester Gusztáv, Dongó Orbán, Krumm Ödön, Bíró József, Szilárd Andor, Grün József, Voszka István, Schlesinger Imre, Palatinus József, Vinter Adolf, Komarek Ervin, Kinsky Jenő, Rakita Béla, Halmi Gyula, Strausz Andor, Apagyi József, Tarsay Gyula, König Dénes, Róth Bernath, Handelsmann Jenő, Kepes Ernő, Weisz Sándor, Huber Oszkár, Németh Béla, Szabó József, Eisler József és Alfréd, Früstök István, Benedek István, Szalnik Sándor, Lázár István, Körtvélyessy Zoltán és Dezső, Péchy Károly, Krepelka Ferencz, Lázár Lajos, Grossmann Oszkár, Klimkó Mihály, Nevelős Gyula, Lengyel László, Nyitrai Dezső, Weisz Bernát, Dieter János, Goldberger

Ödön, Gasparovits Jusztin, Lajos Jenő, Rippner Dávid, Bródy Béla, Friedmann Árpád, Zupcsány László, Kozsereán Gergely, a n.-sz. miklósi Révay önképző-kör, Stoda Albert, Vadász Ferencz, Weinberger G., Hirschler Károly, Beck Vilmos és Frigyes, Kurimay Mihály, Deutschländer Samu, Wolf Pál, Péter Antal, Allignander Ödön, Koritsoner Iván, Deutsch Leó, Lányi J. A kitűzött jutalmat, Vörösmarty «Zalán futása»-t Magyarasérvits Leontin, főgymnásiumi tanuló Szegeden (Szt. György-út S. sz.) nyerte el.

SZERKESZTŐI TELEFON.

H. F. Brassó. A kiadóhivatalhoz a lap szétküldésére vonatkozó dolgok tartoznak, más minden a szerkesztőséghez intézendő. — G. R. Zombor. Utána nézése úgy látszik, azért nem járt eredménnyel, mert K.-ról egyáltalán nem maradt fenn arckép. — «Kertészek.» Nincs híjjával minden költői erőnek, de túlságosan terjedős. — K. J. Pápa. A megfejtést korábban kell beküldeni, akkor nem marad ki. — Muntján E. Sztatina. Az árban a porto is benne van. — S. Antal. Kanizsa. A Toldi-kérdés fejtegetését mult számunkban befejeztük, mert a kérdést eddigi közleményeink teljesen kimerítették. — Semper. A képrejtvények jelentése ugyan hüzelgő ránk nézve, de mégsem adjuk ki, mert képrejtvényekkel legalább is öt évre el vagyunk látva. — Kohn B. Budapest. Kiadtuk a rovatvezetőnek. — S. L. Budapest. Nem volt már alkalomszerű, azért nem adtuk ki. — K. B. Budapest. Kiadtuk besorozásra. — Sz. N. Budapest. Ha nevét nem írja ki, a megfejtők közt nem szerepelhet. Ez okból levelére most sem reflektáltunk, hanem papirkosárba vetettük. — Grünwald Gy. Fehérvár. A T. L. a szünetben is minden héter megjelenik. — W. M. A kérdések nagyon könnyűek. — R. B. Trencsén. Küldje be, ha jók. Csizsár úr fölveszi. — Kezde. Trencsén. Tudósítónak elfogadjuk. Kevesebbet kérdezz, többet tegyen. Azt a címet nem tudjuk. — Eisenberg A. Ungvár. Onnét még nincs tudósítónk. A kérdézet lap rég megszűnt. — Cz. B. Kaposvár. 20 krért; beküldheti bélyegeiben is a szerkesztőségbe. — G. J. Budapest. Ha a kereskedelmi érettségivel egyetemre akar menni, a gymnasium mindazon tárgyaiból vizsgát kell előbb tenni, melyeket a kereskedelmiben nem tanítanak. Rendkívüli hallgató lehet, de azzal semmit sem nyer. — Némethy Gy. Szeged. 1. 35 ezer példányban. 2. 4 ezer példányban. 3. Azok mind kaphatók a Franklinnál. A V. K.—vasárnapi könyvtár, O. K.—olesó könyvtár, T. K.—történelmi könyvtár, M. K.—magyar könyvtár. — H. A. Szarvas. Csak annyi tudósítást közölhetünk, a mennyire helyünk van. Ha az ország összes iskoláiról egyszerre közölnék mindent, ugyan mi maradna az olvasni valónak? Minden tudósítást szívesen veszünk s egyszer az egyiket, másszor a másikat adjuk ki. Azért csak küldje ezután is. — E. Gy. Szeged. Minden nap több, de még sincs annyi, hogy több ne lehetne. — Ujhelyi. Azt egészen kiszabni nem lehet. — Személy K. N. Váradi. A Niebelung-éneket Szász Károly, a Sakuntalát Fiók Károly, a Kalevalát Barna Ferdinánd fordította magyarra, így tehát meg is szerezhették. — N. J. Csak névaláírással ellátott kérdésekre válaszolunk. — Zügmann. Annyi a jó tanuló Budapesten is, hogy azok sem kapnak alkalmazást; polgári iskolával pedig kevésre lehetne menni. Ösztöndíjhoz mi szívesen hozzá juttatnánk, ha módunkban állna, de üres ígérekkel nem biztatjuk. — Sz. J. Szívesen látjuk; ha a tudósítás kimarad is, azt a hely szűke okozza. Azért csak küldje, mert gondunk lesz arra, hogy lehetőleg minden intézet tudósítása bekerüljön. — E. J. Veszprém. Önnek is szól. — L. F. Vásárhely. Csak rövid tudósítást kérünk. — N. Zs. Ne írjon D. F. jelleméről, kicsiny maga ahhoz. — Sz. Z. Kassa. Gyűjtő csak azon esetben kapja a jutalmat, ha a gyűjtött előfizetők pénzét ő küldi be. Azt, hogy x-y az ő biztatására fizetett elő, be is kellene bizonyítani, mert pusztán állításra hihetjük is, nem is. — A többi kérdésre a jövő számban felelünk.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	SZERKESZTŐSÉG:
Negyed évre ... 1 frt 20 kr.	D. RUPP KORNÉL	Budapest, IX., Soroksári-u. 31.
Fél évre ... 2 frt 40 kr.	főgymnásiumi tanár.	KIADÓHIVATAL:
Egész évre ... 4 frt 80 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomdá.	Budapest, IV., Egyetem-utca 4.
Mejelenik minden vasárnap.		Kéziratokat nem adunk vissza.

ISKOLAI ÜNNEPEK.

Jó volt a minap azt a kérdést — az iskolai előadásokról — megpergetni; mert bizony sok, igen sok szó fér hozzá. Mennyi iskolai ünnepelésben volt részünk csak a minapiban, a millenniumkor is, a midőn a magyar ifjuságnak keményen ki kellett volna tennie magát, s — ne tagadjuk, a programoknak kilencz tizedrésze alig tanúskodott valami kiválóról. Ezeknek az ünnepi műsoroknak általános hibájok volt a rideg kaptaszerűség, s ma, mikor végigolvassuk az önképzőkörök és egyesületek tudósításait, megdöbbenve kérdezzük: vajjon meddig fog ez így maradni?

Hát hiszen nem mondom én, hogy a fiúk a nagy renekekre vessék magokat és a művészek dolgába kontárkodjanak. Kicsinynek kicsiny való, és részemről jobban szeretem, ha a tanuló egy apró lyrai költeményt, egy románézet, egy kis költői elbeszélést, egy kisebb szónoki beszédet jól és alaposan kidolgozva ad elő, mint ha Shakspelet, Sophoklest vagy Aeschylot kintpadra huzza, és a közönség is hálásabb iránta s jobb néven veszi tőle; azonban szintén hangoztatnom kell, hogy az előadás nyújtson annyit és olyat, a mennyi és a mi az iskola erejének, színvonalának megfelel és becsületére válik.

Ma már úgy szólnak minden gyermek olvas hirlapot, s tán a legtöbb olyat, a mely néki legkevésbé alkalmas. Nem esoda, hogy könnyedén odavetett, esengő-bongó szövegek után indulnak és magasabb orákulumnak véelve azt, a mi meghallgatásra sem érdemes, bizonyos gúnyval néznek az iskolára, melyről azt hiszik, hogy a kortól elmaradt és az új nagyságok megértésére képtelen.

A körökben így kap lábra és terjed az izetlenség; ostoba, sőt bárgyú monológok, többé-kevésbé üres és divatos poétácskák, kiket a fölmagasztalnak és holnap senki sem ismer többé, ékképp szorítják ki a remekírókat, kik fönmaradtak az idő rostáján és a kiknek számára egyedül volna hely ott, hol a nemzet szemefényét nevelik.

Első pillanatra úgy tetszik talán, hogy hiszen mindez nem is tartozik a dologhoz. De az ellen-

vetés csak látszólag helyes és én sohasem tapasztaltam, hogy az önképzőkör előadások az önképzőkör munkásságának irányát nem tükröztették, vagy éppen tagadták volna. Úgy van, iskolai ünnepeink nélkülözik a remekírók, a nagy művek hatását, mert valljuk be, az ifjuság irtózik a valódi remekíróktól. Ez a nemzedék egy sereg húszfilleres monológon rágódik, mert nem tudja, milyen kincs volna szavalataiban csak a Bánk Bából az összeesküvők vagy a Tiborcz nagy jelenete, Julius Caesarból Antonius hires beszéde, a Hamlet «Lenni, nem lenni» monológja, Csongor és Tündének akárhány részlete is!

Ugyan hány önképzőkör van ebben az országban, mely évenként pár klasszikus emlékét méltó előadásokkal ünnepli? A hallgatóság összegyűl, aztán elhangzik a Szózat, egy vagy egyenél is több gyenge beszéd vagy értekezés, szavalnak is az ünneplőtől valamit, az ének- vagy zenekar népdal-egyveleget, keringőt, magyart, németet, olaszt énekel vagy játszik, s az ünnepet befejezi valami muszka-induló. És ezt a nagy összevisszaságot, ezt a zavaros komédiát elnevezik emlékünnepek.

Kedves barátom, nézd át a műsorokat, programokat és kérdezd meg magadat, minő hatásal kell az ilyen ünnepegekről mindenkinek távoznia. Nem, ezek nem méltók az iskolához, az ifjusághoz, és nekünk más előadásokra, más ünnepekre van szükségünk.

A mi ünnepeink közt ne legyen egy se közös alapeszme nélkül, melyet a program minden pontja éreztet, ápol, kidomborítani segít.

Rendezzünk előadásokat, ünnepejünk nagy férfiakat; de az előadás, az ünnepejű szövege meg munkásságuk jellemző emlékeit, állítsa, idézze elő a feledés homályából nemes alakjokat, szellemök képét, s hangulataiban, hatásaiban legyen egységes.

És akkor az iskolai «előadások» nem lesznek többé olyanok, a melyekhez nincs szükség középiskolai oktatásra, s a melyeket bármely iparos egyesület ifjusága is képes előadni, a mint nagyon helyesen jegyezte meg e lap szerkesztője.

Dr. Horváth Cyrill.